

csin

Talán még időben jött a botrány...

a Tocsik ügyben

GYÉMÁNT MARIANN

Jóllehet az immár fél éve egyre terebélyesedő Tocsik-ügyben még sűrű homály fedi a tények egy részét is, az azonban megfigyelhető, hányfajta variációja van a felelősség elhárításának. Mindkét kormánypártot igencsak megosztja a botrány, de a nagyobb traumát láthatólag az SZDSZ éli át. A párt Országos Tanácsának múlt heti ülésén is nyilvánvaló volt ez, s bizonyára nem véletlen, hogy a szabad demokraták között is van véleménykülönbség a felelősség és a nyilvánosság kérdéseiről. Ebben a tekintetben a hírek szerint Eörsi István, Hack Péter és Kis János voltak a legradikálisabbak, ők ugyanis egyértelműen azt az álláspontot képviselték, hogy az ügyet mielőbb fel kell tárni. Igaz-e, hogy az SZDSZ-ben egyre drámaibb a helyzet, s a párt egyes vezetői is konfliktusba kerültek egymással? A „hármak” egyikét, Hack Pétert kérdeztük, aki többszörösen is illetékes a válasza, hiszen az SZDSZ ügyvivője s a Tocsik-ügyet is vizsgáló alkotmányügyi bizottság elnöke is.

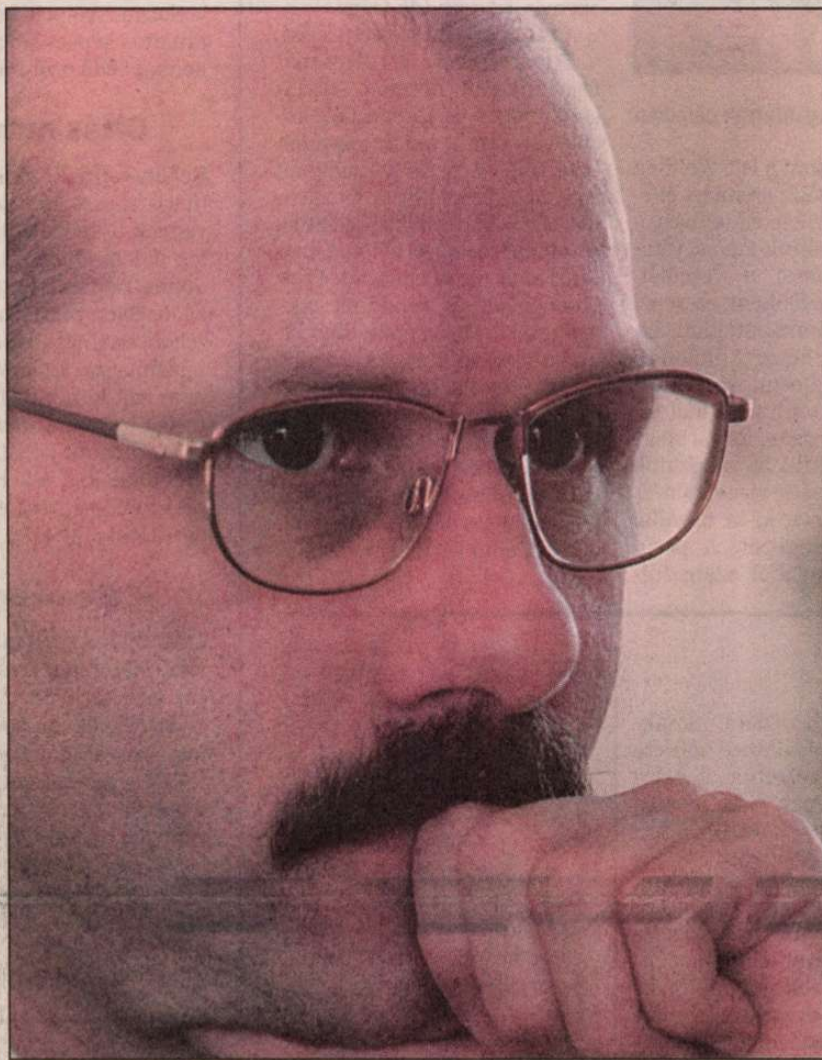
◆ Azt hiszem, ebben az ügyben külön kell választani az erkölcsi és a jogi megítélést. Ebben – minden ellenkező híreszteléssel szemben – nem is volt igazi vita az Országos Tanács ülésén, hiszen aligha akad bárki is az SZDSZ-ben, aki azt mondaná: fátýolt kell borítani a történetekre. Az azonban tény: a párt vezetőit naponta érik újabb és újabb meglepetések... Még a múlt hét is hozott olyan, eddig nem ismert fejleményeket, amelyeket sem az alkotmányügyi bizottság, sem a – közkeletű nevén – „Tocsik-bizottság” nem tudott tisztázni. Ez még mind hátravan, s csak akkor merülhet fel a kérdés: követett-e el hibát az SZDSZ, s ha igen, azért ki a felelős. De, ami a legfontosabb: hogyan lehet megakadályozni, hogy ilyesmi még egyszer előforduljon, s hogyan lehet meggyőzni a közvéleményt arról, hogy ez nem az általános gyakorlat, nem a jéghegy csúcsa...

◆ Ha már a felelősségnél tartunk... Igazak-e azok az információk, hogy az Országos Tanács ülésén a pártelnök neve is felmerült, s Demszky Gábor egyenesen lemondásra szólította fel Pető Ivánt?

◆ Nem. Nem hangzott el ilyen felszólítás. Természetesen a párt vezetésének vizsgálnia kell, hogy terhel-e valakit felelősség a történetekért. Az ügyben érintettek közül azonban néhányan nem is tagjai az SZDSZ-nek.

◆ Erre mondta Pető Iván: olyan státus, hogy „párthoz közel álló személyiség”, nem létezik az SZDSZ-ben...

◆ Ez úgy értendő, hogy formálisan természetesen nem lehet fegyelmi eljárást lefolytatni olyan személlyel szemben, aki nem tagja az SZDSZ-nek, s nem is tartozik számadással az SZDSZ vezetésének. De ettől függetlenül mégiscsak tisztáznunk kell, visszaéltek-e az SZDSZ nevével, s ha igen, jó-hiszeműen vagy rosszhiszeműen tették ezt. Erről a nyilvánosságnak tudnia kell. Azt több SZDSZ-vezető is nyomatékosan elmondta: soha senki nem kapott felhatalmazást arra, hogy közpénzeket vegyen igénybe a párt

(Fotó: Kleb Attila)

anyagi támogatására. Ezért kapta az Országos Tanácstól az ügyvivői testület azt a feladatot, hogy – amint Eörsi István fogalmazott – mind politikailag, mind morálisan elfogadhatóan zárja le az ügyet. Hiszen – erről sok szó esett az Országos Tanács ülésén – az SZDSZ számára fontos politikai önmeghatározás volt az, hogy ez a párt a többi pártnál morálisan szigorúbb normákat képviselt, s ezért jelent számára súlyosabb megrázkódtatást a mostani botrány, mint az MSZP számára.

◆ Nem túlságosan nagy naivitás azt

képzelni, hogy a mai magyar viszonyok között tisztának lehet maradni?

◆ Nem. Mi 92-93 óta azt mondjuk: a magyar demokráciát nemcsak a jobb- vagy baloldali totalitárius törekvések fenyegetik, hanem sokkal inkább veszélyezteteti az, hogy a gazdaság és a politika összefonódása miatt olyan átláthatatlan, kusza viszonyok keletkeznek, a korrupciónak olyan új formái születnek, amelyek 1998-ban vagy 2002-ben nem egyik vagy másik pártot, hanem az egész demokratikus intézményrendszert maguk alá temetik. Mint Olaszországban,

ahol 1990-ben negyven év után az összes bevett pártot kiszorították a kommunisták és a fasiszták. Ez azonban egy tradicionális társadalmat nem ráz meg annyira, mint egy éppen épülő demokráciát. Ezért nem tartom naivitásnak, amit mi képviselünk... A korrupció ugyanis olyan, mint a rák. Tönkreteszi az ország immunrendszerét. S a közvélemény szemében is megbocsáthatatlan.

◆ Különösen a jelenlegi helyzetben, amikor az országnak soha nem látott megszorításokat kell elviselnie.

◆ Igen. Magyarországon a reálbérek két év alatt tizenhét százalékkal csökkentek. Ilyesmire – békeidőben – még nem volt példa a világon... Ezt a politikát tehát – amiről azt állítjuk, hogy az egyetlen járható út – csak akkor lehet hitelesen képviselni, ha közben a politikai szférában is látványosan tisztán folynak a dolgok. Hiszen az, hogy miközben ötven százalékkal nő a termelékenység, az emberek életszínvonala viszont drámaian csökken, csak addig folytatható, amíg a politika szereplői is együtt sírnak és nevetnek az országgal. Jelenleg azonban erről nincsenek meggyőződve az emberek. Sárközy Tamásnak volt egy ötlete, amely, nem tudom, hogy miért és hogyan, de elveszett. Mégpedig az, hogy a képviselők és a miniszterek fizetése se növekedjék addig, amíg az országban nincs gazdasági növekedés. Ezt a javaslatot talán meg kellett volna fontolni...

◆ És nem most kellett volna a képviselők fizetését harminc százalékkal felemleni...

◆ Nincsenek ellenérveim...

◆ S arról az elképzelésről mi a véleménye, hogy nemsokára úgyis véget ér a privatizáció, s ezzel az „eredeti tőkefelhalmozás”, s ezek után tehát már akár tisztességesen is folytathatnak a dolgok?

◆ Nézze, én nem tudok eltekinteni attól, hogy jogász vagyok. Márpedig az Alkotmánybíróság egyik döntésében éppen azt mondta ki: jogállamot nem lehet nem jogállami eszközökkel létrehozni. Vagy ahogy a biblia mindja: romlott fának nem lehet egészséges gyümölcse. A víz elé is gátakat kell emelni, hogy ne korlátlanul folyják. Ahhoz, hogy a korrupció se burjánozzék el korlátlanul, szintén szigorú törvények szükségesek.

◆ Ha már Sárközy Tamásról volt szó... Mindennek tükrében hogy értékel az az ötletet, amelyet dióhéjban úgy lehet megfogalmazni: spongya az eddigi tisztátalan ügyekre, ezek után azonban már érvényesül a törvény szigora?

◆ Nagyon nehéz erre reagálni. Egyrészt azért, mert az igazságéretet háborog az ilyen elképzelésekre, ugyanakkor, ha

1990-ig minden gyanús privatizációt felülvizsgálunk, minden tisztátalannak tűnő tranzakciót felgöngyölítenénk, akkor az országot szinte semmi más nem foglalkoztatná hosszú időn keresztül. Márpedig ebből semmiféle növekedés nem volna várható. Azt hiszem, meg kellene találni azt az ésszerű határt, ameddig az ügyek felülvizsgálatában el lehetne menni... Visszatérve előző hasonlatomhoz, azt mondanám, ha egyszer már átszakadt a gát s a víz mindent elöntött, ezt meg nem történté tenni már semmiképpen sem lehet. Nem lehet visszaállítani az eredeti állapotot. De a jövőre nézve ez nem mentség. A politikának következetesnek kell lennie magával szemben is, s meg kell teremtenie például a pártfinanszírozás jogi alapjait, átláthatóságát. Szigorú szabályokba kell foglalni, hogy a pártokhoz csak banki átutalással kerülhet pénz, kitől mennyi támogatást fogadhatnak el, milyen feltételekkel, s egyáltalán: mennyit költhetnek kampánycélokra...

◆ Az, hogy mindezt csak ezután szabályozzák, azt jelenti, hogy eddig nemcsak banki átutalással juthattak pénzhez a pártok?

◆ Hogyne. Elvileg igen. Hiszen 1996. december 31-ig még a magánpénzforgalomra sem voltak szabályok. Ezt a „kiskaput” már évek óta javasolták bezárni azok a szakértők, akik a korrupció és a bűnözés visszaszorításának lehetőségeit elemezték. Meglehetősen sokat hezitált a parlament a szabályozással, de hát végre megtörtént. Az ominózus Tocsik-ügy pedig csak megerősített bennünket abban az elszánásunkban, hogy a pártfinanszírozást is szabályozni kell végre.

◆ Meglehetősen nagy ár ezért a tanulságért egy ekkora botrány...

◆ Ez nagyon érdekes dolog... Éppen külföldiekkel beszélgetve került nemrégiben szóba, hogy van két terület, ahol botrány nélkül nincs törvényhozás. Az egyik a korrupció, a másik a titkosszolgálatok. Gondoljon csak a Watergate-ügyre vagy a nagy korrupciós botrányokra, amelyeket megint csak szigorú törvénykezés követett! Érdekes módon a korrupciós botrányok tudnak igazán lendületet adni a törvénykezésnek. Az összeférhetlenségi törvény meghozására is hosszú évek óta voltak törekvések a magyar parlamentben. Talán még most is csak az elszánásnál tartanánk, ha nincs ez a botrány. De ez megmutatta, ha nem jön létre a törvény, elsőpörnek minket a szélsőséges szervezetek, mert a politikailag tisztességes pártok besározódnak, s a közvélemény mind egyikből kiábrándul. Az, hogy a Tocsik-botrány most tört ki, az nem azért történt, mert most kezdődtek ezek a folyamatok. De az, hogy most tört ki, egy későbbi, még nagyobb botrányt előzött meg. És talán még időben jött...